សិទ្ធិមនុស្ស និងព្រឹត្តិការណ៍ទាក់ទិននឹងសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ

រៀនសូត្រពីបទពិសោធ

បញ្ជីពាក្យសរសេរកាត់ និងពាក្យបំព្រួញ

AFEC	សម្ព័ន្ធភាពដើម្បីសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិនៅប្រទេសកម្ពុជា
CCHR	មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា
NGO	អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល

ផលិតដោយ

BUILDING CAPACITY WORLDWIDE
Pact Cambodia

ឧបត្ថម្ភដោយ

USAID
ជំនួយពីពលរដ្ឋអាមេរិក

ការបោះពុម្ពនេះអាចធ្វើទៅបាន តាមរយៈការគាំទ្រថវិកាដោយទីភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិសហរដ្ឋអាមេរិក។ ទស្សនៈទាំងឡាយដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងការបោះពុម្ពនេះ មិនឆ្លុះបញ្ចាំងទស្សនៈរបស់ទីភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិសហរដ្ឋអាមេរិក ឬរដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋអាមេរិកឡើយ។

សិទ្ធិមនុស្ស និងព្រឹត្តិការណ៍ទាក់ទិននឹងសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ៖ រៀនសូត្រពីបទពិសោធ

បោះពុម្ពផ្សាយលើកទី ១

កញ្ញា ២០០៦

យើងលើកទឹកចិត្តឱ្យលោកអ្នក ថតចម្លងផ្នែកណាមួយ ឬផ្នែកទាំងអស់នៃសៀវភៅនេះ និងចែកចាយទៅអ្នកដទៃទៀត។

សេចក្តីផ្តើម

ឯកសារនេះរៀបរាប់ពីព្រឹត្តិការណ៍ទាំងឡាយនៅចុងឆ្នាំ ២០០៥ និងដើមឆ្នាំ ២០០៦ ទាក់ទងនឹងសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ និងសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា។ នៅក្នុងអំឡុងពេលនោះ អ្នករិះគន់ដ៏ល្បីល្បាញមួយចំនួនចំពោះរាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវបានចាប់ខ្លួនក្រោមលេសមិនច្បាស់លាស់។ ជាការឆ្លើយតបទៅនឹងការចាប់ខ្លួននោះ សង្គមស៊ីវិលបានរួបរួមគ្នាជាសម្ព័ន្ធភាព និងបណ្តាញថ្មីៗដែលមានលក្ខណៈនវានុវត្តន៍ ហើយជនមួយចំនួនតូចបានប្រកាន់យកជំហររឹងប៉ឹង មានលក្ខណៈសារធារណៈ និងប្រកបដោយគោលការណ៍។

ឯកសារនេះ មានគោលបំណងពិនិត្យមើលមេរៀនទាំងឡាយដែលបានទទួលពីព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនេះ និងជូនព័ត៌មានអំពីយុទ្ធសាស្ត្រតស៊ូមតិផ្សេងទៀត និងចលនារបស់ប្រជាពលរដ្ឋតាមរយៈអនុសាសន៍។ ឯកសារនេះឆ្លុះបញ្ចាំងពីគំនិត និងទស្សនៈរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយមកពីអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល សហជីពកម្មករ សមាគមយុវជន ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ រដ្ឋាភិបាល សហគមន៍អន្តរជាតិ និងផ្នែកឯកជនដែលភាគច្រើនមានទីតាំងនៅក្រុងភ្នំពេញ។ ការយកចិត្តទុកដាក់ គឺផ្តោតជាបឋមលើរយៈពេលដែលចាប់ផ្តើមនៅក្នុងទិវាសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ នៅថ្ងៃទី ១០ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៥ រហូតដល់ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៦។

សាវតារ

ចាប់តាំងពីក្រោយកុបកម្មប្រឆាំងថៃនៅថ្ងៃទី ២៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៣ មក អាជ្ញាធរកម្ពុជាកាន់តែមានការប្រុងប្រយ័ត្នលើការជួបប្រជុំសាធារណៈធំៗ។ ជាលទ្ធផល សេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិសាធារណៈរបស់មហាជន ត្រូវបានរិតត្បិតបន្ថែមទៀត ក្រោមលេសថាការជួបជុំគ្នាបែបនេះអាចរំខានដល់ច្បាប់ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៥ គេឃើញមានការរិតត្បិតបន្ថែមទៀត លើសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ ដោយមានការចាប់ខ្លួនសមាជិកសភាមកពីគណបក្ស សម រង្ស៊ី គឺលោក ជាម ច័ន្ទនី ការដកអភ័យឯកសិទ្ធិរបស់សមាជិករដ្ឋសភាមួយចំនួននៃគណបក្សប្រឆាំង។ ដូចគ្នានេះដែរគេក៏ឃើញមានការកើនឡើងនូវការប្រើប្រាស់ច្បាប់បរិហាកេរ្តិ៍ ហើយរដ្ឋាភិបាលកាន់តែរសើបចំពោះការពិភាក្សាជាសាធារណៈអំពីបញ្ហាព្រំដែន។

អត្ថបទពីរទំព័របន្ទាប់នេះ បង្ហាញពីព្រឹត្តិការណ៍នៅចុងឆ្នាំ ២០០៥ និងនៅដើមឆ្នាំ ២០០៦ ដែលនាំឱ្យមានការរិតត្បិតសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ ការចាប់ខ្លួនបន្តបន្ទាប់ និងសកម្មភាពតស៊ូមតិធំៗ ដែលបានរៀបចំឡើង ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការចាប់ខ្លួនទាំងនោះ។

ប្រវត្តិនៃ

កញ្ញា

២០

លោក ម៉ម សូណង់ដូ ជាអ្នកយកព័ត៌មាន និងជាម្ចាស់វិទ្យុសម្បុកឃ្មុំ បានផ្សាយបទសំភាសន៏ ជាមួយលោក ស៊ាន ប៉េងសែ ប្រធានគណៈកម្មាធិការព្រំដែនកម្ពុជា ដែលមានមូលដ្ឋាននៅប្រទេសបារាំង ។ លោក ប៉េងសែ បានបញ្ចេញមតិ ដែលរិះគន់សន្ធិសញ្ញាព្រំដែនបន្ថែម ។ យោងតាមអង្គការសារព័ត៌មាន Reporters Without Borders លោក ម៉ម សូណង់ដូ បានស្នើឱ្យលោក ស៊ាន ប៉េងសែ ពន្យល់ពីសន្ធិសញ្ញាព្រំដែនទាំងឡាយ រវាងកម្ពុជា និងវៀតណាម ហើយ លោក ម៉ម សូណង់ដូ មិនបានវាយប្រហារ លើនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ឡើយ ក្នុងបទសំភាសន៏នោះ ។

តុលា

១០

ការចុះហត្ថលេខាលើ សន្ធិសញ្ញាព្រំដែន បន្ថែមរវាងកម្ពុជា និងវៀតណាម ។

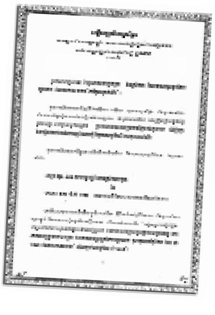

១១

លោក ម៉ម សូណង់ដូ ត្រូវបាន ចាប់ខ្លួន និងចោទប្រកាន់ ពីបទបរិហារកេរ្តិ៍ តាមមាត្រា ៦២ និង ៦៣ នៃច្បាប់អ៊ុនតាក់ ។ ការចោទប្រកាន់ គឺធ្វើតាមពាក្យបណ្តឹងចំពោះ បទសំភាសន៏ថ្ងៃទី ២០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៥ ដែលប្តឹងដោយរដ្ឋាភិបាល និងរដ្ឋសភា ។ ក្រុមប្រឹក្សាឃ្លាំមើលកម្ពុជា បានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៏មួយ ដែលមានចុះហត្ថលេខា ថ្កោលទោសដល់សន្ធិសញ្ញា ព្រំដែនបន្ថែមនោះ ។

១៥

លោក រ៉ុង ឈុន ប្រធាន សមាគមគ្រូបង្រៀនឯករាជកម្ពុជា និង ជាហត្ថលេខីមួយរូប នៃសេចក្តីថ្លែងការណ៏របស់ ក្រុមប្រឹក្សាឃ្លាំមើល កម្ពុជា ត្រូវបានចាប់ខ្លួន ។

មនុស្សបីនាក់ផ្សេងទៀតដែល បានចុះហត្ថលេខាលើសេចក្តីថ្លែងការណ៏នោះដែរ បានចេញទៅក្រៅប្រទេសផុត នៅពេលដែលអាជ្ញាធរតាមរកចាប់ខ្លួនពួកគេ ។

២៤

សន្និសីទស្តីពីសេរីភាពក្នុង ការបញ្ចេញមតិនៅកម្ពុជា ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដោយមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ដែលនៅក្នុងនោះ "*សេចក្តីថ្លែងការណ៏ស្តីពីការអនុវត្តន៏សេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិនៅកម្ពុជា*" ត្រូវបាន ចុះហត្ថលេខាដោយ អង្គការចំនួន ៣១ ។

វិច្ឆិកា

២៨

សម្ព័ន្ធភាពដើម្បីសេរីភាព បញ្ចេញមតិនៅកម្ពុជា (AFEC) ត្រូវបានបង្កើត ឡើងដោយអង្គការជាង ២០ ។

៣០

AFEC ចាប់ផ្តើមចែកចាយ ប៊ូពណិល្បឿងចំនួន ៦០.០០០ ដែលជានិមិត្តរូប នៃការទាមទាររបស់អ្នកពាក់ នូវសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិនៅកម្ពុជា ។

ព្រះមហាក្សត្រព្រះបាទ នរោត្តម សីហមុនី ឡាយព្រហស្ថលេខា លើសន្ធិសញ្ញាព្រំដែន បន្ថែម ជាមួយវៀតណាម ។

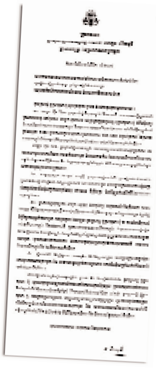

២

តំណាងពិសេសនៃអគ្គលេខាធិការ អង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុក សិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា ជួបជាមួយលោកម៉ម សូណង់ដូ និង លោក រ៉ុង ឈុន នៅពន្ធនាគារព្រៃស ។

១០

ទិវាសិទ្ធិមនុស្ស មានមនុស្សចូលរួម ចំនួន ១០.០០០ នាក់ ដែលក្នុងនោះ មានតំណាងមកពីក្រុមសិទ្ធិមនុស្ស និងអភិវឌ្ឍន៏ អង្គការកម្មករ និងក្រុមយុវជន ។ បដាមួយដែលតាំងនៅពេលព្រឹក ដែលមានមតិសរសេរដោយដៃ ដែលរិះគន់រដ្ឋាភិបាល ត្រូវបានដកហូត ក្រោយមានការតវ៉ាពីអាជ្ញាធរ ។

ព្រឹត្តិការណ៍

ធ្នូ

១៣ កិច្ចប្រជុំមួយបានធ្វើឡើងជាមួយអ្នករៀបចំទិវាសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ និងអាជ្ញាធរក្រុងភ្នំពេញ ដែលនៅក្នុងនោះ លោក យ៉េង វីរៈ ដែលជានាយកប្រតិបត្តិមជ្ឈមណ្ឌលអប់រំច្បាប់កម្ពុជា និងជាប្រធានរៀបចំ បានឲ្យល់ថា ក្រោយការតវ៉ា បដានោះត្រូវបានដកចេញដោយរដ្ឋាភិបាល។

៣១ លោក កឹម សុខា នាយកប្រតិបត្តិនៃមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា និង លោក យ៉េង វីរៈ ត្រូវ បានចាប់ខ្លួននៅការិយាល័យរបស់ពួកគាត់។

មករា

៤ លោក ប៉ា ងួនទៀង អនុប្រធានមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ត្រូវបានចាប់ខ្លួន។

៥ ការតវ៉ារបស់សហភាពអឺរ៉ុបទាក់ទងនឹងសិទ្ធិមនុស្ស និងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនៅកម្ពុជា។

៧ ការតវ៉ានៅពន្ធនាគារព្រៃស : អ្នកគាំទ្រយករបស់របរ ជូនអ្នកជាប់ឃុំឃាំង និងព្រលែងចាបចំនួន ១០០ ជានិមិត្តរូបនៃសេរីភាព។ ពិធីបែបនេះត្រូវបានធ្វើឡើងម្តងទៀត នៅថ្ងៃសៅរ៍បន្ទាប់ ដោយមានអ្នកគាំទ្រ ១៥០ នាក់។

១១ លោក យ៉េង វីរៈ ត្រូវបានដោះលែងពីការឃុំខ្លួន មុនកាត់ទោស។

១៧ **អនុរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសអាមេរិក** Christopher Hill **ជួបជាមួយនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុនសែន។** លោក ម៉ម សូណង់ដូ រ៉ុង ឈុន, កឹម សុខា និង ប៉ា ងួនទៀង ត្រូវបានដោះលែង ពីការឃុំខ្លួនមុនកាត់ទោស។

២៣ លោក កឹម សុខា, ម៉ម សូណង់ដូ និង រ៉ុង ឈុន យល់ព្រមសរសេរទៅកាន់នាយករដ្ឋមន្ត្រីដើម្បីពន្យល់ពីការចូលរួមរបស់ពួកគាត់នៅក្នុងសកម្មភាពនៃសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ។

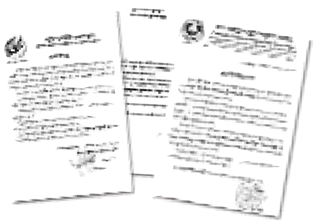

២៤ ឮថានាយករដ្ឋមន្ត្រីបានជូនដំណឹងដល់គណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឱ្យទម្លាក់ចោលបណ្តឹងបរិហារកេរ្តិ៍។

៣០ នាយករដ្ឋមន្ត្រីប្រកាសថា ការដក ឬការព្យួរករណីទាំងនោះ គឺមិនអាចធ្វើបានទេ ដោយសារករណីទាំងនោះបានចូលដល់ដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេតរួចទៅហើយ។

កុម្ភៈ

២៨ បណ្តឹងរបស់រដ្ឋាភិបាលចំពោះលោក ម៉ម សូណង់ដូ រ៉ុង ឈុន, កឹម សុខា ប៉ា ងួនទៀង និង យ៉េង វីរៈ ត្រូវបានដកចេញ ទោះបីជាការចោទប្រកាន់បទព្រហ្មទណ្ឌ ស្ថិតនៅតុលាការក៏ដោយ។

ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយជាតិ និងអន្តរជាតិដែលបានផ្សាយពីព្រឹត្តការណ៍ចាប់ខ្លួនសកម្មជនសិទ្ធិមនុស្ស

ការឆ្លើយតបទៅនឹងព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនេះ

ព្រឹត្តិការណ៍តស៊ូមតិធំៗបានកើតឡើង ជាការឆ្លើយតបទៅនឹងការចាប់ខ្លួនសកម្មជនសិទ្ធិមនុស្សទាំងនោះ។ សកម្មភាពទាំងនេះ បានចាប់ផ្តើមដោយការប្រារព្ធធ្វើសន្និសីទស្តីពីសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិនៅកម្ពុជា នៅចុងខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៥ ហើយដែលផ្តើមចេញពីសន្និសីទនោះ សម្ព័ន្ធភាពដើម្បីសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិនៅកម្ពុជា (AFEC) ត្រូវបានបង្កើតឡើង។ ការឆ្លើយតបទៅនឹងការចាប់ខ្លួនទាំងនោះរួមមាន តាំងពីសេចក្តីថ្លែងការណ៍ និងលិខិតជាបុគ្គល កិច្ចប្រជុំការទូតរវាងមន្ត្រីទាំងឡាយ រហូតដល់វេទិកា និងការតវ៉ាធំៗ ទាំងនៅក្នុងក្រុងភ្នំពេញ តាមខេត្ត និងនៅបរទេស។ ការឆ្លើយតបទាំងនេះ កើតចេញពីអង្គការ និងបុគ្គលមួយចំនួន ទាំងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងនៅបរទេស។ ជាលទ្ធផលគេឃើញមានសេចក្តីរាយការណ៍ព័ត៌មានជាច្រើន ទាំងក្នុងស្រុកក៏ដូចជាអន្តរជាតិ ស្តីពីការចាប់ខ្លួននោះ ក៏ដូចជាសកម្មភាពតស៊ូមតិដែលបានកើតឡើង នៅពេលក្រោយមក។

ថ្វីបើគេបានទទួលមេរៀនជាច្រើនពីសកម្មភាពទាំងនេះក្តី ក៏គេមិនអាចកំណត់បាននូវឥទ្ធិពលនៃសកម្មភាពជាក់លាក់ណាមួយលើលទ្ធផលឡើយ។ ប្រការនេះ គឺដោយសារគេមិនបានដឹងពីមូលហេតុនៅពីក្រោយការសម្រេចចិត្តដោះលែងសកម្មជនទាំងនោះ។ ដូចគ្នានេះដែរ ដោយសារសកម្មភាពទាំងនោះដំណើរការជាផ្លូងមួយ គេក៏មិនអាចញែកឥទ្ធិពលជាក់លាក់ដោយឡែកបានដែរ។

សន្និសីទស្តីពីការបញ្ចេញមតិនៅកម្ពុជា
ថ្ងៃទី ២៤ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៥
រៀបចំដោយ : CCHR
លទ្ធផល: នាំឱ្យមានការបង្កើតសម្ព័ន្ធភាពដើម្បីសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិនៅកម្ពុជា (AFEC) ។ អង្គការចំនួន ៣១ បានចុះហត្ថលេខាលើ "សេចក្តីថ្លែងការណ៍ស្តីពីការអនុវត្តន៍សេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិនៅកម្ពុជា" និងបានបង្រួបបង្រួមអង្គការកម្មករ និងក្រុមសិទ្ធិមនុស្ស នៅក្នុងសម្ព័ន្ធភាពថ្មីមួយ ។

លិខិតរបស់អ្នកទិញសម្លៀកបំពាក់ជូនចំពោះនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រី (ក្រសួងការងារ ពាណិជ្ជកម្ម និងមហាផ្ទៃ)
ថ្ងៃទី ២០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៦
រៀបចំដោយ : អង្គការអាជីវកម្មដើម្បីការទទួលខុសត្រូវសង្គម និងអង្គការផ្សេងទៀត ។
លទ្ធផល : លិខិតបានអំពាវនាវឱ្យដកការចោទប្រកាន់លើបទបរិហារកេរ្តិ៍ ។

យុទ្ធនាការបូពណ៌លឿង
ថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៥
រៀបចំដោយ : AFEC
លទ្ធផល : បានចែកចាយបូពណ៌លឿងចំនួន ១០០ ០០០ ដែលតំណាងឱ្យការគាំទ្រដល់សេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិនៅកម្ពុជា ។
យោបល់ : អ្នករៀបចំជួបការលំបាកខ្លះក្នុងការចែកចាយបូ ។ អ្នកខ្លះខ្លាចមិនហ៊ានពាក់បូ ។ គេក៏យល់ឃើញផងដែរថា ឥទ្ធិពលនៃយុទ្ធនាការនេះគឺមានតែនៅក្រុងភ្នំពេញ ។

"យុទ្ធនាការបូពណ៌លឿង គឺជានិមិត្តរូបដ៏ល្អមួយ ប៉ុន្តែវានៅខ្វះការចាប់អារម្មណ៍ ដោយសារខ្ញុំគិតថា មិនសូវមានមនុស្សច្រើន ដែលដឹងអំពីយុទ្ធនាការនេះ ហើយពួកគេមិនយល់ ថាតើវាតំណាងឱ្យអ្វី ។ ហេតុនេះ ជាការប្រសើរ គួរផ្សព្វផ្សាយដល់សាធារណជន អំពីអត្ថប្រយោជន៍ និងអត្ថន័យរបស់វា ។ " **(សិស្សសាលា)**

"យុទ្ធនាការបូពណ៌លឿងមិនសូវមានឥទ្ធិពលទេ ដោយសារវាមិនមានការលើកកំពស់ការយល់ដឹង ឱ្យបានទូលាយជូនដល់សាធារណជន ។ វាអាចប្រសើរជាងនេះ ប្រសិនបើមានក្រុមវាគ្មិនស្ម័គ្រចិត្តដែលអាចទាក់ទងអង្គការនានា ហើយសុំឱ្យអង្គការទាំងនោះពាក់បូ ដោយមានការយល់ដឹងច្បាស់អំពីអត្ថន័យរបស់វា ។ " **(នាយក NGO)**

ញត្តិផ្តិតមេដៃទាមទារសុំឱ្យមានសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ
ខែ មករា និង កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៦
រៀបចំដោយ : CCHR ដែលជួយដោយក្រុមប្រឹក្សាយុវជនកម្ពុជា និងអង្គការកម្មករ
លទ្ធផល : ស្នាមមេដៃជាង ១៨០.០០០ ត្រូវបានគេប្រមូលមុនពាក់កណ្តាលខែ កុម្ភៈ ។

យោបល់: គេជួបប្រទះការលំបាកខ្លះ ជាមួយនឹងការប្រឆាំងពីអាជ្ញាធរ ហើយក្រុមខ្លះមិនយល់ដឹងពីយុទ្ធនាការនេះ ។
"ការប្រមូលស្នាមមេដៃគឺមានប្រសិទ្ធភាព និងទាន់ពេល ដោយសារវាផ្តល់ឱកាសដល់អ្នកគាំទ្រសេរីភាពក្នុងការនិយាយស្តី ដើម្បីចូលរួម និងសម្តែងមតិរបស់ខ្លួន ។ យុទ្ធនាការផ្តិតមេដៃ បានប្រាប់អ្នកធ្វើគោលនយោបាយថា មានការគាំទ្រពីប្រជាពលរដ្ឋ ហើយថាប្រជាពលរដ្ឋសុខចិត្តចុះឈ្មោះរបស់ខ្លួននៅក្នុងចលនានោះ ។ យុទ្ធនាការនោះ បានធ្វើអោយព្រះមហាក្សត្រខ្មែរទ្រង់ជ្រាបពីបញ្ហាដែលកើតមានឡើង ។ " **(នាយក NGO)**

ការអុជទៀននៅមុខសេតវិមាន កូនស្រីរបស់លោក កឹម សុខា ផ្តល់បទសំភាសន៍តាមវិទ្យុអាស៊ីសេរី និង វិទ្យុសម្លេងសហរដ្ឋអាមេរិក
ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៦

រៀបចំដោយ : ក្រុមប្រឹក្សាបង្រួបបង្រួមជាតិកម្ពុជាអន្តរជាតិ (មានទីតាំងនៅសហរដ្ឋអាមេរិក) ជាមួយកូនស្រីរបស់ លោក កឹម សុខា ។
លទ្ធផល: ជនជាតិអាមេរិកដែលមានដើមកំណើតខ្មែរ និងអ្នកគាំទ្រចំនួន ៧៥ នាក់ បានចូលរួមក្នុងការអុជទៀននោះ ។

ការសួរសុខទុក្ខនៅពន្ធនាគារព្រៃស
ថ្ងៃទី ៧ ខែ មករា និងថ្ងៃទី ១៤ ខែមករា ឆ្នាំ ២០០៦
រៀបចំដោយ : AFEC និង អង្គការដទៃទៀត ។ ប្រតិភូដឹកនាំដោយក្រុមគ្រួសាររបស់អ្នកជាប់ឃុំ ។

លទ្ធផល : ការសួរសុខទុក្ខនីមួយៗមានមនុស្សចូលរួមពី ៥០ ដល់ ១៥០ នាក់ មកពីអង្គការសិទ្ធិមនុស្ស មន្ត្រី NGO និងសហជីព ។ មានការបង្ហោះប៉េងប៉ោង និងលែងចាប ជានិមិត្តរូបនៃការដោះលែង ។
យោបល់: ក្រុមគ្រួសារត្រូវបានដាក់នៅជួរមុខនៃការតវ៉ា ។ គេឃើញមានការយកចិត្តទុកដាក់លើបុគ្គល និងជនរងគ្រោះជាជាងលើអង្គការ ។
"ការសួរសុខទុកនៅពន្ធនាគារព្រៃសមានឥទ្ធិពល ដោយសារវាបង្ហាញពីការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងការទាក់ទងជាមួយអ្នកនៅក្នុងពន្ធនាគារ និងក្នុងការបង្ហាញអ្នកនៅខាងក្រៅនូវការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់សកម្មជនសំខាន់ៗ ។ វាបានបង្ហាញដល់សហគមន៍អន្តរជាតិថា មានអ្នកប្តេជ្ញាចិត្តដែលហ៊ានប្រថុយជីវិតរបស់ខ្លួនដើម្បីបញ្ចេញមតិ និងថា បញ្ហានេះមានសារៈសំខាន់ចំពោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ។ " **(នាយក NGO)**

តស៊ូមតិ

កំណើនវេទិកាសាធារណៈរបស់ CCHR

ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៦

វេទិកា ៨ បានធ្វើនៅក្នុងខែ មករា

រៀបចំដោយ : CCHR

លទ្ធផល : មានអ្នកចូលរួមពី ២០០ ដល់ ៨០០ នាក់ ដោយមានការថ្លែងសុន្ទរកថា ដោយមន្ត្រីអាមេរិក និងឯកអគ្គរដ្ឋទូតអាមេរិក។ វេទិកាទាំងនេះត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីផ្សព្វផ្សាយពីការចាប់ខ្លួន ប្រមូលស្នាមមេដៃ និងផ្សព្វផ្សាយយុទ្ធនាការបួពណ៌លឿង។ ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយជាតិ និងអន្តរជាតិ បានផ្សាយដំណឹងអំពីវេទិកាទាំងនេះ។

យោបល់: វេទិកាទាំងនេះ គឺជាមធ្យោបាយដ៏សំខាន់មួយក្នុងការផ្សារភ្ជាប់ប្រជាពលរដ្ឋនៅតំបន់ជនបទ និងបានដើរតួនាទី ដើម្បីរក្សាបញ្ហានេះឱ្យទទួលការចាប់អារម្មណ៍ បានយូរ។

សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ធនាគារពិភពលោក

ថ្ងៃទី ៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៦

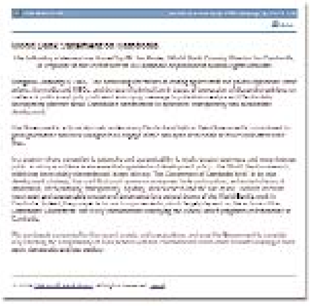

ទិន្នផល : សេចក្តីថ្លែងការណ៍បានចាត់ទុកការប្រើច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ដើម្បីប្តឹងផ្តល់ការសម្តែងមតិជំទាស់លើរឿងនយោបាយ និងគោលនយោបាយ ថាជាការបញ្ជូនសារដ៏គួរឱ្យបារម្ភមួយ ដល់វិនិយោគិនដែលចង់រកស៊ីនៅស្រុកខ្មែរ និងដល់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍។

ការតវ៉ារបស់សហភាពអឺរ៉ុប

ថ្ងៃទី ៥ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៦

ឯកអគ្គរដ្ឋទូតអាល្លឺម៉ង់ និងបារាំង និងតំណាងនៃប្រតិភូគណៈកម្មការអឺរ៉ុបប្រចាំនៅកម្ពុជា។

លទ្ធផល : ប្រតិភូនេះបានជួបជាមួយរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ។ ពួកគេបានដាក់ជូនការតវ៉ាការទូតមួយ ពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិមនុស្ស និងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនៅកម្ពុជា ដោយសារមានការចាប់ខ្លួនទាំងនេះ។

យោបល់: នៅក្នុងជំនួបនេះ ប្រតិភូបានសង្កត់ធ្ងន់ពីកាតព្វកិច្ចអន្តរជាតិរបស់កម្ពុជា។

ការទូតផ្ទាល់ខ្លួនៈ ការចូលជួបឯកអគ្គរដ្ឋទូតទាំងឡាយប្រចាំនៅភ្នំពេញ

ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៦

លោកស្រី តែ ចាន់មនោ ភរិយាលោក កឹម សុខា

លទ្ធផល : ក្រោយពេលដែលស្វាមីរបស់លោកស្រីត្រូវបានចាប់ខ្លួន លោកស្រី តែ ចាន់មនោ បានជួបឯកអគ្គរដ្ឋទូតចំនួន ៨ រូប ដែលក្នុងនោះរួមមានឯកអគ្គរដ្ឋទូតជប៉ុន អាល្លឺម៉ង់ ថៃ និង សឹង្ហបុរី។

ការសង្កេត : បើទោះជាគេមិនដឹងពីឥទ្ធិពលពិតប្រាកដនៃជំនួបទាំងនោះក្តី ប្រការដែលលោកស្រីត្រូវបានឱ្យចូលជួបនេះ បង្ហាញនូវភាពម៉ឺងម៉ាត់របស់អ្នកការទូត ចំពោះការចាប់ខ្លួននោះ។ ការជួបទាំងនោះត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយនៅក្នុងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយក្នុងស្រុក។

តំណាងពិសេសនៃអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា

ថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៥

ថ្ងៃទី ៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៥

លទ្ធផល : តំណាងពិសេសនៃអគ្គលេខាធិការ អង្គការសហប្រជាជាតិ បានជួបជាមួយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ បានសួរសុខទុក្ខលោក ម៉ម សូណង់ដូ និងលោក រ៉ុង ឈុន នៅព្រៃស និង លោក ជាម ច័ន្ទនី នៅក្នុងពន្ធនាគារយោធា។ តំណាងពិសេសនៃអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិបានបង្ហាញការបារម្ភរបស់លោកអំពីសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ និងការអនុវត្តសិទ្ធិមនុស្សនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

ទស្សនកិច្ចរបស់ឥស្សរជនបរទេស

ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៦

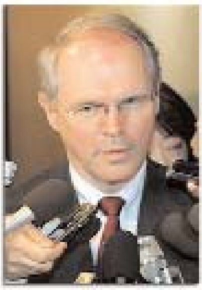

លទ្ធផល : រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ស៊ុយអែដ បានជួបសួរសុខទុក្ខលោក កឹម សុខា នៅពន្ធនាគារព្រៃស ហើយក៏បានជួបផងដែរជាមួយនឹងមន្ត្រីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដែលរួមមាននាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន។ ឧបការីការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិក Christopher Hill បានជួបជាមួយ នាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន។

យោបល់: អ្នកផ្តល់ព័ត៌មានមួយចំនួននៅក្នុងការសិក្សានេះវាយតម្លៃថា ទស្សនកិច្ច ដោយ Christopher Hill គឺជាកត្តាសំខាន់បំផុត ក្នុងការដោះលែងសកម្មជនទាំងនោះ។

តើអ្វីមានប្រសិទ្ធភាព ហើយអ្វីគ្មានប្រសិទ្ធភាព?

ចំណុចខ្លាំង

កិច្ចសហការ និងការសម្របសម្រួលគ្នា

អង្គការសិទ្ធិមនុស្ស និងសង្គមស៊ីវិល បានសហការគ្នាជាមួយដៃគូថ្មី និងដៃគូដែលមានស្រាប់ ដូចជាសហគមន៍អន្តរជាតិ ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ និងក្រុមផ្សេងទៀត។ នៅចុងឆ្នាំ ២០០៥ និងដើមឆ្នាំ ២០០៦ ភាពជាដៃគូថ្មី ត្រូវបានបង្កើតឡើងប្រកបដោយជោគជ័យ រវាងអង្គការសិទ្ធិមនុស្ស អង្គការអភិវឌ្ឍន៍សហជីពកម្មករ និងសង្គមស៊ីវិលដ៏ទូលំទូលាយ ដែលរួមមានសមាគមយុវជនផងដែរ ។

កម្មករ និស្សិត និងសកម្មជនសិទ្ធិមនុស្សជាង ១០ ០០០ នាក់ បានប្រារព្ធទិវាសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ នៅស្តាតអូឡាំពិក

ចលនានៃការចាប់ខ្លួនលើកទីពីរ ដោយរដ្ឋាភិបាលដែលធ្វើឡើងក្រោយទិវាសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ ដែលមើលទៅដូចជាមានលក្ខណៈមិនប្រឈមមុខ (តែមានទ្រង់ទ្រាយកាន់តែធំ) ត្រូវបានមនុស្សជាច្រើនចាត់ទុកថា គឺជាទង្វើជ្រុលហួសហេតុ។ ប្រការនេះ បានដើរតួជាកម្លាំងចលករដែលជំរុញឱ្យមានការចូលរួមកាន់តែច្រើនពីសំណាក់សហជីព និងសហព័ន្ធកម្មករនៅក្នុងបញ្ហាសិទ្ធិមនុស្ស ព្រមទាំងការធ្វើសកម្មភាពរួមគ្នា រវាងអង្គការសិទ្ធិមនុស្ស និងអង្គការអភិវឌ្ឍន៍មិនមែនរដ្ឋាភិបាល។

ឧទាហរណ៍ : ក្នុងចំណោមញត្តិដែលមានស្នាមមេដៃ ១៨០ ០០០ ដែលប្រមូលបាន ក្រុមប្រឹក្សាយុវជនកម្ពុជា (ដែលជាអង្គការយុវជនថ្មីមួយ) ប្រមូលបានស្នាមមេដៃចំនួន ១៤ ៧៥៦ ដែលការណ៍នេះបង្ហាញនូវការចូលរួម និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការដ៏សកម្មរបស់តួអង្គថ្មីមួយ។ ។

ក្រុមនីមួយៗមានជំនាញ និងចំណុចខ្លាំងខុសៗគ្នា ដូចជាសហជីពកម្មករមានរចនាសម្ព័ន្ធសមាជិកភាពដ៏ធំទូលាយ រីឯអង្គការសិទ្ធិមនុស្សមិនមែនរដ្ឋាភិបាល មានបទពិសោធច្រើននៅក្នុងការតស៊ូមតិរបស់ខ្លួន។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការរបស់ពួកគេ បានរីកដុះដាលជាស្វ័យប្រវត្តិ ដោយមានការជួយជ្រោមជ្រែងពីសំណាក់បុគ្គលទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធ នៅក្នុងក្រុមលើសពីមួយ។

សេចក្តីក្លាហាន និងជំហរជាគោលការណ៍

ថ្វីបើមានសកម្មជនមួយចំនួនតូចសំរេចចិត្តលាក់ខ្លួន ឬចាកចេញពីប្រទេសក្តី ក៏សកម្មជនដទៃទៀត បានសំរេចចិត្តប្រកបដោយមនសិការក្នុងការស្ថិតនៅចេញមុខជាសាធារណៈ។ លោក យ៉េង វីរៈ និង លោក គឹម សុខា បានសំរេចមិនចាកចេញពីប្រទេសកម្ពុជាឡើយ បើទោះជាពួកគាត់សង្ស័យថា អាជ្ញាធរ នឹងព្យាយាមចាប់ខ្លួនពួកគាត់ក៏ដោយ។ អ្នកដឹកនាំសហជីពមួយរូបដែលគេជឿថា ត្រូវអាជ្ញាធរគំរាម ចាប់ខ្លួន បានលេចមុខនៅឯពន្ធនាគារព្រៃសនៅថ្ងៃសៅរ៍ ក្នុងពិធីព្រលែងចាប និងបង្ហោះប៉េងប៉ោង ហើយ បានថ្លែងសុន្ទរកថាមួយ។ ពួកគេចេញសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ដែលផ្អែកលើគោលការណ៍នៃសេរីភាពក្នុងការ បញ្ចេញមតិ និងការបង្កើតសមាគម។ ជំហរប្រកបដោយគោលការណ៍ទាំងនេះ បានដើរតួជាគំរូមួយសំរាប់ សកម្មជនដទៃទៀត ហើយបន្ទាប់មកសម្ព័ន្ធភាពនោះគាំទ្រពួកគេ និងរួបរួមគ្នានៅជុំវិញជំហររបស់ពួកគេ។

វិធីប្រាស្រ័យទាក់ទងបែបថ្មី ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ និងសហគមន៍អន្តរជាតិ

គេបានទាក់ទង និងធ្វើការគៀងគរអ្នកស្តាប់បានកាន់តែច្រើន នៅក្នុងអំឡុងពេលធ្វើសកម្មភាព ទាំងនេះ ដោយការប្រើវិធីប្រាស្រ័យទាក់ទងបែបថ្មី ដូចជាការផ្ញើសារតាមទូរស័ព្ទចល័តដែលផ្តល់ព័ត៌មាន ពិស្តារអំពីវេទិការបស់ CCHR និងព័ត៌មានអំពីព្រឹត្តិការណ៍ថ្មីៗ។ វិបសាយអ៊ីនធឺណិតត្រូវបានបង្កើតឡើង (ឧទាហរណ៍ដូចជា វិបសាយ freesokha) ហើយវេទិកាពិភាក្សាតាមអ៊ីនធឺណិតចាប់ផ្តើមមានសកម្មភាព។ ឧទាហរណ៍ អ្នករៀបចំយុទ្ធនាការផ្តិតមេដៃ បានប្រើការផ្ញើសារតាមទូរស័ព្ទចល័ត ដើម្បីទទួលតួលេខថ្មីៗ អំពីការរាប់ញត្តិនៅតាមខេត្ត។

ការកើនឡើងនូវការយកព័ត៌មានស្តីពីការតស៊ូមតិមុនពេលដោះលែងសកម្មជនទាំងនោះ ត្រូវបាន គេមើលឃើញថាជាភស្តុតាងមួយនៃកំណើនប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវការតាមដានប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ។ លើសពីនេះទៀត យុទ្ធសាស្ត្រទាំងឡាយត្រូវបានគេជ្រើសរើសដើម្បីដាក់ឥទ្ធិពលលើតួអង្គសំខាន់ៗ ដែល អាចមានឥទ្ធិពលខ្លាំងលើការសំរេចចិត្តរបស់អាជ្ញាធរ ដូចជាទំនាក់ទំនងសាធារណៈជាមួយក្រុមហ៊ុន ទិញសម្លៀកបំពាក់ធំៗ ដែលជាលទ្ធផល គេឃើញមានការផ្ញើលិខិតជាឯកជនមួយ ពីក្រុមហ៊ុនទិញសម្លៀក បំពាក់នៅសហរដ្ឋអាមេរិក ផ្ញើជូនអាជ្ញាធរខ្មែរ។ ព្រឹត្តិការណ៍នេះកើតឡើង ស្របគ្នានឹងដំណើរទស្សនកិច្ចជា យុទ្ធសាស្ត្រមួយ របស់ឧបការីការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិក។ គេយល់ថា សហគមន៍អន្តរជាតិបានដើរតួ ជាអន្តរការីមួយដ៏សំខាន់ រវាងសង្គមស៊ីវិល និងរដ្ឋាភិបាល។

"កិច្ចសហការជាមួយសហគមន៍អន្តរជាតិ មានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់ ដោយសារយើងចាំបាច់ ត្រូវសាងស្ពានមួយភ្ជាប់ទៅនឹងពិភពលោកខាងក្រៅ ...ហើយប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយគឺជាកូនសោដ៏សំខាន់។"

(បុគ្គលិកជាន់ខ្ពស់ NGO មួយរូប)

ការធ្វើចលនាមហាជនដោយគ្មានការប្រឈមមុខ

ដោយសារប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មៅងងឹតរបស់កម្ពុជា ជាទូទៅគេសង្កេតឃើញថា មានការរារែកក្នុងការចូលរួមតវ៉ាដែលមានលក្ខណៈប្រឈមមុខខ្លាំង ដូចជាការតវ៉ាមហាជនដែលនាំឱ្យមានការចាប់ខ្លួនទាំងហ្វូងៗ។ យុទ្ធនាការបូពណ៌លឿង និងការប្រមូលស្នាមមេដៃ ឆ្លុះបញ្ចាំងពីសារៈសំខាន់នៃកិច្ចប្រឹងប្រែងតស៊ូមតិ ដែលសមស្របទៅនឹងវប្បធម៌ និងប្រវត្តិសាស្ត្រ។

"ការបង្ករឿងនឹងមិនមានប្រសិទ្ធភាពឡើយ។ ជាពិសេស នៅក្នុងវប្បធម៌កម្ពុជា គ្រាន់តែពាក្យមួយម៉ាត់ អាចបញ្ឆេះឱ្យមានវិវាទមួយបាន។" (**អ្នកបម្រើការងារអភិវឌ្ឍន៍ជាតិកម្ពុជាមួយរូប**)

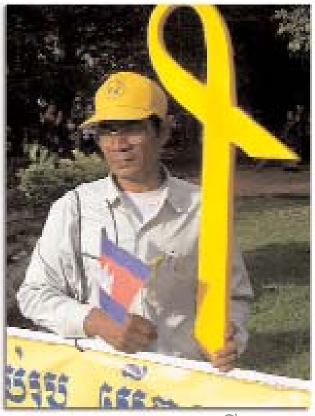

អ្នកចូលរួមនៅក្នុងការដើរក្បួនសេរីភាពដើម្បីនិយាយស្តី

អ្នកឆ្លើយតបជាច្រើន បានគូសបញ្ជាក់ពីជោគជ័យនៃយុទ្ធនាការប្រមូលស្នាមមេដៃ។ សារនៃយុទ្ធនាការនេះមានភាពច្បាស់លាស់ហើយប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ មានទម្លាប់ប្រើវិធីផ្តិតមេដៃនេះ ដើម្បីបញ្ចេញយោបល់របស់ខ្លួន។

បើទោះជាមានការរិះគន់ថា បូពណ៌លឿងមិនបានជ្រៀតចូលទៅដល់តំបន់ក្រៅក្រុងភ្នំពេញក្តី ក៏វាបានបង្ហាញនូវនិមិត្តរូបដ៏មានឥទ្ធិពលមួយ តំណាងឱ្យបំណងប្រាថ្នារបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរដែលចង់បានសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ។ *"បូពណ៌លឿង គឺជាសារមួយដែលស្របគ្នានឹងបរិបទនៃប្រទេសកម្ពុជា និងគាំទ្រអំពើអហិង្សា។"* (**បុគ្គលិកជាន់ខ្ពស់ NGO មួយរូប**)

បញ្ហាប្រឈម

កង្វះភាពជាអ្នកដឹកនាំ ការភ័យខ្លាច និងការមិនទុកចិត្តគ្នា

ចលនានៃការចាប់ខ្លួនលើកទីមួយនៅក្នុងខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៥ បានធ្វើឱ្យអ្នកដឹកនាំសិទ្ធិមនុស្សមួយចំនួនចាកចេញពីប្រទេសជាបណ្តោះអាសន្ន។ បន្ទាប់មក ចលនានៃការចាប់ខ្លួនលើកទីពីរ បាននាំឱ្យមានការភ័យខ្លាចរាលដាលក្នុងចំណោមសកម្មជន និងបុគ្គលទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសកម្មភាពតស៊ូមតិ។ ការភ័យខ្លាចនេះបានបណ្តាលឱ្យសកម្មជនសិទ្ធិមនុស្សចាកចេញពីប្រទេស ឬលាក់ខ្លួនបន្ថែមទៀត។ ជាលទ្ធផល សកម្មភាពតស៊ូមតិមួយចំនួនត្រូវផ្អាក ដោយសារតែកង្វះខាតភាពជាអ្នកដឹកនាំពីសំណាក់អង្គការសង្គមស៊ីវិលធំៗ ដែលហ៊ានបញ្ចេញមតិ។

រចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័នដែលមានលក្ខណៈជាបុគ្គល

មានការយល់ឃើញថា អវត្តមានរបស់អ្នកដឹកនាំក្នុងអំឡុងព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនេះ បាននាំឱ្យបាត់អំណាចគ្រប់គ្រងនៅក្នុងអង្គការខ្លះដែលមានភាពទន់ខ្សោយខាងស្ថាប័ន។ ជាទូទៅ NGO នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា គឺពឹងផ្អែកលើកេរ្តិ៍ឈ្មោះរបស់មេដឹកនាំរបស់ខ្លួន ហើយនៅពេលដែលមេដឹកនាំចាកចេញ អង្គការមានការលំបាកក្នុងការរកអ្នកដឹកនាំថ្មីចេញពីបុគ្គលិកដែលមានស្រាប់ ឬអ្នកពីខាងក្រៅ។ ប៉ុន្តែប្រការនេះក៏មានផលជាវិជ្ជមានមួយផងដែរ នៅក្នុងបរិបទនៃព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនេះ។ អវត្តមាននៃមេដឹកនាំបានផ្តល់ឱកាសដល់ថ្នាក់គ្រប់គ្រងជាន់ទាបឱ្យឈរឡើង ដើម្បីផ្តួចផ្តើមគំនិត និងអនុវត្តភាពជាអ្នកដឹកនាំ។ វាក៏ធ្វើឱ្យលេចឡើងផងដែរនូវគណៈកម្មាធិការថ្មីៗ ដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាច្រើនវិស័យ ដូចជាពលកម្ម ការងារសិទ្ធិមនុស្ស និងវិស័យដទៃទៀត។ ដោយសារសមាជិកស្នូលភាគច្រើនគឺជាអ្នកគ្រប់គ្រងជាន់ទាប ការបង្កើតភាពជាដៃគូមានលក្ខណៈងាយស្រួល ពីព្រោះមិនមានឧបសគ្គរវាងបុគ្គល និងចិត្តគំនិត។

កង្វះព័ត៌មាន

អ្នកឆ្លើយតបជាច្រើនបានបង្ហាញថា ការប្រាស្រ័យទាក់ទងផ្ទៃក្នុងនៅក្នុងចំណោមអង្គការទាំងឡាយ គឺជាចំណុចខ្សោយចំបងមួយ។ ជួនកាល គណៈកម្មាធិការរៀបចំ ពុំបានធ្វើការពិភាក្សាឱ្យបានច្បាស់លាស់ក្នុងលក្ខណៈជាក្រុមមួយ ហើយជារឿយៗគោលដៅ និងយុទ្ធសាស្ត្រទាំងឡាយ មើលទៅដូចជាមិនច្បាស់លាស់។ ឧទាហរណ៍ មេដឹកនាំសហជីពខ្លះពុំបានយល់ច្បាស់អំពីយុទ្ធនាការធ្វើញត្តិផ្តិតមេដៃទេ ហើយការប្រមូលស្នាមមេដៃរបស់សមាជិកទាំងឡាយកាន់តែមានភាពស្មុគស្មាញ នៅពេលដែលម្ចាស់សណ្ឋាគារជាច្រើនមិនអនុញ្ញាតឱ្យមានការប្រមូលញត្តិនៅក្នុងបរិវេណសណ្ឋាគាររបស់គេ។

មតិមិនស៊ីសង្វាក់គ្នារបស់សហគមន៍អន្តរជាតិ និងស្ថាប័នជំនួញ

អ្នកផ្តល់ព័ត៌មាននៅក្នុងសហគមន៍ការទូត រដ្ឋាភិបាល ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងផ្នែកឯកជន បានត្អូញត្អែរថា ទោះបីជាមានការព្រមព្រៀងគ្នាមួយក្តី ក៏សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់សហគមន៍អន្តរជាតិនៅមានលក្ខណៈទន់ជ្រាយ។ អ្នកផ្តល់យោបល់ដល់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានចាត់ទុកសេចក្តីថ្លែងការណ៍នោះថា *"មានលក្ខណៈទន់ជ្រាយណាស់"* រីឯមេដឹកនាំសហជីពវិញនិយាយថា *"មានលក្ខណៈទន់ជ្រាយគួរឱ្យខកចិត្ត"*។ លើសពីនេះ គេសង្កេតឃើញថា មានអ្នកខ្លះនៅក្នុងសហគមន៍អាជីកម្ម មានមនោសញ្ចេតនាគាំទ្រដល់ការចាប់ខ្លួននោះទៅវិញ ដោយសារពួកគេយល់ថា វាជួយដល់ការគ្រប់គ្រងសណ្តាប់ធ្នាប់ និងស្ថេរភាព។

អនុសាសន៍សម្រាប់កិច្ចប្រឹងប្រែងតស៊ូមតិនៅពេលអនាគត

អនុសាសន៍ទាំងនេះគឺសំដៅពង្រឹងក្រុមទាំងឡាយដែលចូលរួមក្នុងសកម្មភាពតស៊ូមតិ និងសមត្ថភាពរបស់ពួកគេក្នុងការបង្ហាញទស្សនៈផ្សេងៗគ្នា និងក្នុងការប្រើសន្តិវិធីដើម្បីបង្កើនលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងការផ្លាស់ប្តូរនៅកម្ពុជា សម្រាប់រយៈពេលខ្លី ក៏ដូចជារយៈពេលវែង ។

ជំរុញការពិភាក្សា និងវិធានការកសាងទំនុកចិត្ត ពង្រីក និងរក្សាជាប្រចាំនូវបណ្តាញទាំងឡាយ

ពង្រឹងសម្ព័ន្ធភាពដែលទើបបង្កើតថ្មី និងសមិទ្ធផលដែលទទួលបាននៅក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនេះ

ចំណងទំនាក់ទំនងថ្មីដែលត្រូវបានផ្តួចផ្តើមនៅក្នុងរយៈពេលនេះ គប្បីត្រូវបានសិក្សា និងពង្រឹងដើម្បីធ្វើឱ្យសមិទ្ធផលកាន់តែប្រសើរឡើង ។

សកម្មភាព

- រៀបចំកិច្ចប្រជុំធំៗ ឬព្រឹត្តិការណ៍របស់ក្រុមទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធ ។
- ចងក្រងមេរៀនដែលខ្លួនបានឆ្លងកាត់កន្លងមក ។ ប្រសិនបើព្រឹត្តិការណ៍បែបនេះកើតឡើងម្តងទៀត តើសង្គមស៊ីវិលអាចមានប្រតិកម្មខុសពីនេះ ឬប្រសើរជាងនេះ?
- ពង្រឹងសមិទ្ធផលសម្រេចបានដោយ AFEC និងក្រុមស្នូលដទៃទៀត ឬគណៈកម្មាធិការរៀបចំ ។
  - ពិចារណាបង្កើតឱ្យមានប្រធានប្តូរវេនសំរាប់ AFEC ដើម្បីកុំអោយមើលទៅឃើញថាសម្ព័នភាពនេះ ជារបស់អង្គការតែមួយ ឬរបស់បុគ្គលតែម្នាក់ ។
  - បង្កើតលក្ខន្តិកៈ និងគិតគូរដើម្បីធ្វើឱ្យទៅជាផ្លូវការ នូវឋានៈស្របច្បាប់របស់សម្ព័ន្ធភាព ។

កែលំអការពិភាក្សា និងទំនាក់ទំនងជាមួយរដ្ឋាភិបាល និងអ្នកផ្តល់ជំនួយ

សង្គមស៊ីវិលចាំបាច់ត្រូវបង្កើតស្ពាន និងទំនាក់ទំនង និងកសាងទំនុកចិត្តរវាងរដ្ឋាភិបាល អ្នកផ្តល់ជំនួយ និងសង្គមស៊ីវិល ។ ទំនាក់ទំនងទាំងនេះប្រហែលជាអាចជួយក្នុងការទប់ស្កាត់វិវាទ នៅក្នុងករណីមានការចាប់ខ្លួននាពេលអនាគត ។

អ្នកមិនចាំបាច់ត្រូវតែប្រឆាំងគ្រប់រឿងនោះទេ ។ ចំពោះក្រុមប្រឆាំង និងសង្គមស៊ីវិល ពេលនេះប្រការដែលសំខាន់ គឺត្រូវងាកចេញពីប្រតិកម្មដែលគេអាចទទួលយកបានកាលពីប្រាំឆ្នាំមុន ប៉ុន្តែមិនមែនបច្ចុប្បន្ននេះទេ ។ អ្នកមិនមែនមិនអាចនិយាយរកគ្នាបាននោះទេ ។ **(អ្នកឯកទេសខាងអភិបាលកិច្ចនៅកម្ពុជា)**

យើងចាំបាច់ត្រូវមានការប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការប្រើការកៀបសង្កត់អន្តរជាតិរបស់យើង ......ជៀសវាងការប្រកួកប្រកាសមិនបានការ និងមានលក្ខណៈគំរាម ។ យើងចាំបាច់ត្រូវរំលឹករាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាអំពីកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនចំពោះអនុសញ្ញាអន្តរជាតិទាំងឡាយ ។ យើងគឺជាដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ តែមិនមែនជាគូសត្រូវឡើយ ។ **(អ្នកការទូតជាន់ខ្ពស់មួយរូប)**

សង្គមស៊ីវិលមិនចាំបាច់ចាត់ទុកខ្លួនជា "អ្នកប្រឆាំងទេ" ។ ការពិភាក្សាជាចំហថ្មីៗនេះ គឺជាសញ្ញាដ៏ល្អមួយ ។ សង្គមស៊ីវិលចាំបាច់ត្រូវមានឯករាជភាពច្បាស់លាស់ ។ កម្មវិធីសង្គមស៊ីវិលទាំងឡាយចាំបាច់ត្រូវផ្តែកលើថ្នាក់មូលដ្ឋាន ពោលគឺពួកគេមិនគួររៀបចំសិក្ខាសាលាតែនៅក្នុងក្រុងភ្នំពេញប៉ុណ្ណោះឡើយ ។ អ្នកផ្តល់ជំនួយ ចាំបាច់ត្រូវពិនិត្យវាយតម្លៃឱ្យបានញឹកញាប់លើប្រសិទ្ធភាពនៃកម្មវិធីទាំងឡាយ ។ **(សកម្មជនសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា)**

សកម្មភាព

- អង្គការសិទ្ធិមនុស្ស និងសង្គមស៊ីវិលទាំងឡាយ គប្បីស្នើសុំឱ្យមានរៀបចំការជួបប្រជុំទៀងទាត់ជាមួយរដ្ឋាភិបាល និងអ្នកផ្តល់ជំនួយ និងធានាឱ្យបានថា មានការផ្លាស់ប្តូរគ្នានូវព័ត៌មានជាប្រចាំ ។
- ប្រើប្រាស់ការជួបប្រជុំគ្នាជាកាលានុវត្តភាពមួយ ដើម្បីផ្តល់ និងផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានគ្នា ។ ការជួបប្រជុំទាំងអស់មិនសុទ្ធតែចាំបាច់ត្រូវពិភាក្សាអំពីការទាមទារឱ្យមានសកម្មភាពជាក់លាក់ឡើយ ។
- អ្នកផ្តល់ជំនួយ និងសង្គមស៊ីវិល ចាំបាច់ត្រូវតែហ៊ានពិភាក្សាអំពីបរាជ័យ ចំណុចខ្សោយ និងមេរៀនទាំងឡាយដែលបានទទួល ។
- អង្គការសង្គមស៊ីវិលទាំងឡាយ គប្បីពិភាក្សាជាមួយដៃគូរបស់ខ្លួន ជាពិសេសអង្គការទាំងឡាយនៅឯបរទេស អំពីព័ត៌មានណាដែលពួកគេត្រូវការ (ឧទាហរណ៍ ប្រភេទ និងភាពញឹកញាប់) ។

ឧទាហរណ៍ ១: ភាពជាដៃគូរបស់មជ្ឈមណ្ឌលអប់រំច្បាប់សំរាប់សហគមន៍ ជាមួយក្រសួងមហាផ្ទៃ លើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីសេរីភាពនៃការជួបប្រជុំ បានបង្ហាញនូវការព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងលក្ខណៈស្ថាបនា និងភាពជាដៃគូរវាងសង្គមស៊ីវិល និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ។

ឧទាហរណ៍ ២: វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា (CDRI) បានចំណាយពេលអស់ច្រើនឆ្នាំដើម្បីជម្រុញការពិភាក្សាគ្នាតាមរយៈកម្មវិធីទប់ស្កាត់វិវាទនៅក្នុងការបោះឆ្នោតនៅកម្ពុជា (COPCEL) ។ កម្មវិធីនេះត្រូវបានមនុស្សជាច្រើនចាត់ទុកថា ជាជោគជ័យមួយ ។

ស្វែងរកបណ្ដាញ និងក្រុមថ្មីៗ ហើយជាពិសេសកែលំអបណ្ដាញតាមខេត្ត

សង្គមស៊ីវិលគប្បីរិះរកវិធីផ្សេងៗ ដើម្បីគៀងគរប្រជាពលរដ្ឋ និងបណ្ដាញបន្ថែមដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងការតស៊ូមតិ ហើយជាពិសេសគឺពង្រីកការចូលរួម និងការផ្ដល់ព័ត៌មាននៅលំដាប់ជនបទ។

សកម្មភាព

- កែលំអបណ្ដាញថ្នាក់ខេត្ត និងការចូលរួមរបស់អង្គការទាំងឡាយនៅលំដាប់ជនបទ ៖
  - រៀបចំធ្វើវេទិកាសាធារណៈនៅតាមខេត្ត។
  - គាំទ្រប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឯករាជ ដែលអាចចូលដល់តំបន់ជនបទ និងបង្កើនកម្លាំងផ្សាយតាមរលកធាតុអាកាស ក៏ដូចជាម៉ោងផ្សាយ។
  - ផ្ដល់លទ្ធភាពប្រើអ៊ីនធឺណិតជូនដល់អង្គការសហគមន៍ទាំងឡាយនៅតំបន់ជនបទ។
  - បកប្រែសេចក្ដីរាយការណ៍ព័ត៌មានពីភាសាបរទេស និងព័ត៌មានដទៃទៀតមកជាភាសាខ្មែរ និងចែកចាយដល់តំបន់ជនបទ។
- បង្កើនការចូលរួមរបស់ក្រុមយុវជនតាមរយៈអនុគណៈកម្មាធិការពិសេស សមាជិកភាព និងការមានតំណាងនៅក្នុងក្រុមរៀបចំផែនការទាំងឡាយ។
- ពិគ្រោះយោបល់ជាមួយសហគមន៍អាជីវកម្ម ៖ សារៈសំខាន់នៃពាណិជ្ជកម្ម និងសេដ្ឋកិច្ចចំពោះអាជ្ញាធរ និងចំពោះប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា អាចមកធ្វើជាប្រធានបទពិភាក្សាបាន។
- សិក្សាពីតួនាទីរបស់ជនជាតិខ្មែរនៅបរទេស។

ពង្រឹងស្ថាប័ន

ងាកចេញពីរចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័នដែលផ្អែកលើបុគ្គល ៖

តួអង្គទាំងឡាយនៅក្នុងអង្គការ ចាំបាច់ត្រូវមានលក្ខណៈបត់បែន និងផ្លាស់ប្ដូរទៅវិញទៅមកពីតួនាទីជាមេដឹកនាំទៅជាអ្នកដើរតាម។ អង្គការទាំងឡាយគប្បីពិភាក្សា និងពិនិត្យមើលជោគជ័យនៃការសំរេចចិត្តដែលបានធ្វើ និងកាលានុវត្តភាពដែលបានផ្ដល់ដល់អ្នកគ្រប់គ្រងថ្នាក់កណ្ដាល នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនេះកើតឡើង ដើម្បីព្យាយាមងាកចេញពីទំនោរទៅរកថ្នាក់ដឹកនាំដែលមានលក្ខណៈបុគ្គល នៅក្នុងអង្គការ។ អ្នកដឹកនាំល្អ ធ្វើឱ្យមានអ្នកដើរតាមល្អ។

ពួកយើង "ពឹងផ្អែកយ៉ាងច្រើន... លើមេដឹកនាំក្រុម តួអង្គបុគ្គលមួយរូប ជាជាងស្ថាប័ន ...។ ដើម្បីមានស្ថាប័នប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព គេត្រូវអនុវត្តវិធានទូទៅ ពោលគឺស្ថាប័នទាំងនោះត្រូវដំណើរការដោយបុគ្គលិកប្រកបដោយវិជ្ជាជីវៈដែលមានការប្ដេជ្ញាចិត្តខ្ពស់ចំពោះឧត្ដមភាព ក្នុងលក្ខណៈចំហ និងមានតម្លាភាព។" **(អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវកម្ពុជា)**

សកម្មភាព

- ផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលខាងការងារគ្រប់គ្រងដល់អ្នកគ្រប់គ្រងថ្នាក់កណ្តាល ។
- ពិចារណាលើសកម្មភាពកសាងទំនុកចិត្តសម្រាប់មេដឹកនាំថ្នាក់ខ្ពស់នៅក្នុងអង្គការ និងរវាងអង្គការ ។
- ធ្វើប្រតិភូកម្មការទទួលខុសត្រូវជូនដល់ថ្នាក់ក្រោម និងធ្វើវិមជ្ឈការដល់ការធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្ត ។
- ថ្នាក់គ្រប់គ្រងជាន់ខ្ពស់គប្បីសន្យាចូលរួមតែកិច្ចប្រជុំណាដែលខ្លួនអាចចូលរួមបាន និងបន្ទាប់ពីសន្យាហើយ ពុំគួរបញ្ជូនបុគ្គលិកថ្នាក់ទាបជាងខ្លួនឱ្យចូលរួមឡើយ ។

វិធីតស៊ូមតិ

ផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើជនរងគ្រោះ មិនមែនលើអង្គការទេ :

នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការតវ៉ានាថ្ងៃសៅរ៍នៅគុកព្រៃស និងការបញ្ចុះបញ្ចូលដើម្បីសុំឱ្យដោះលែងជនជាប់ឃុំឃាំង គេបានដាក់ជនរងគ្រោះ (ជនជាប់ឃុំឃាំង និងគ្រួសាររបស់ពួកគេ) ឱ្យឈរនៅជួរមុខនៃសកម្មភាព ដើម្បីឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើជនទាំងនោះ និងទុក្ខលំបាករបស់ពួកគេ ជាជាងទៅលើអង្គការ ច្បាប់ និងទស្សនទានអរូបីទាំងឡាយ ។ ចំណុចនេះគឺជាយុទ្ធសាស្ត្រមួយដែលប្រើដោយអង្គការសិទ្ធិមនុស្សជាច្រើនលើសកលលោក ហើយអាចជួយទាក់ទាញការអាណិតអាសូរពីសំណាក់សាធារណជនទូទៅ ។ គេអាចស្វែងយល់ពីរបៀបបង្កើត និងប្រើប្រាស់វិធីនេះឱ្យប្រសើរបាន ។

ប្រកាន់យកជំហរជាគោលការណ៍:

គេអាចដកស្រង់មេរៀនពីសកម្មភាពរបស់ជនទាំងឡាយដែលចូលរួមក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនេះ ។ គេគប្បីត្រិះរិះពិចារណាដល់វិធានការផ្សេងទៀតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងជំហរជាគោលការណ៍ ដូចជាជំហរសាមគ្គីភាព ដែលអាចនាំឱ្យមានដំណោះស្រាយដោយអហិង្សា ។

ការប្រាស្រ័យទាក់ទងតាមរយៈបច្ចេកវិទ្យា

លើកស្ទួយការផ្សព្វផ្សាយសារនៃការតស៊ូមតិតាមរយៈបច្ចេកវិទ្យា ។

សកម្មភាព

- សិក្សាការប្រើប្រាស់ទូរស័ព្ទចល័ត ដូចជាការផ្ញើសារតាម software និងការប្រើកាមេរ៉ាទូរស័ព្ទចល័តដើម្បីថតរូបភាពដែលអាចដាក់លើទំព័រអ៊ីនធឺណិត និងដែលអាចផ្សព្វផ្សាយបាន ។
- គេអាចប្រើប្រាស់វិបសាយផ្ទាល់ខ្លួន (blog) ដើម្បីបង្កើនការផ្សព្វផ្សាយសារព័ត៌មានរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។

ការផ្ញើសារតាមទូរស័ព្ទចល័តត្រូវបានប្រើដើម្បីប្រមូលការគាំទ្រពីសាធារណជន

ការសម្របសម្រួល និងការរៀបចំផែនការធ្វើយុទ្ធនាការ

បញ្ជូនផែនការសំរាប់កម្មវិធីពេលអនាគត និងចែករំលែកលទ្ធផលទាំងនេះដល់អង្គការដទៃទៀត ៖

អង្គការទាំងឡាយគប្បីពិនិត្យមើលលទ្ធផល និងមេរៀនទាំងឡាយដែលទទួលបានពីព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនេះ ហើយអនុវត្តរបៀបធ្វើផែនការសំរាប់ពេលអនាគត។ គប្បីចែករំលែករបៀបធ្វើផែនការទាំងនេះ និងការវិភាគដែលបានធ្វើ ដល់អង្គការដទៃទៀត ដើម្បីឱ្យពួកគេមានសមត្ថភាពសំរាប់ទប់ទល់នឹងព្រឹត្តិការណ៍បែបនេះ។

សកម្មភាព

- វិភាគឧបសគ្គ និងដំណោះស្រាយដែលអាចធ្វើបាន។ ការវិភាគកាន់តែស៊ីជម្រៅលើសកម្មភាពទាំងឡាយក្នុងអំឡុងពេលនោះ ឧបសគ្គដែលអង្គការនិងបុគ្គលទាំងឡាយបានជួបប្រទះ និងដំណោះស្រាយដែលអាចធ្វើបាន អាចផ្តល់ព័តិមានដ៏មានប្រយោជន៍សំរាប់រៀបចំផែនការសកម្មភាពនាពេលអនាគត។
- សិក្សាបញ្ហាផ្លូវច្បាប់ និងធ្វើផែនការទប់ទល់ការចាប់ខ្លួនដែលអាចកើតមាន។ ប្រការនេះ គប្បីគិតទៅដល់ការទប់ស្កាត់ និងការការពារនៅពេលដែលប្រឈមមុខនឹងបញ្ហា។ ជាការសំខាន់ណាស់ដែលសកម្មជន និងអង្គការទាំងឡាយត្រូវគិតគូរដល់បញ្ហាផ្លូវច្បាប់ និងការមានអ្នកតំណាងទុកជាស្រេច មុនពេលមានសកម្មភាពផ្លូវច្បាប់ណាមួយប្រឆាំងនឹងពួកគេ។
- កែលំអវិធានការសន្តិសុខ និងការការពារ។ អ្នកផ្តល់ព័តិមានខ្លះ បានលើកឡើងពីភាពចាំបាច់ក្នុងការធ្វើផែនការជាមុនសំរាប់ពេលអនាគត ដោយមានផែនការការពារ ក៏ដូចជាផែនការសន្តិសុខ (ទាំងផ្នែករូបកាយ ឯកសារ និងអេឡិកត្រូនិក)។
- គេគប្បីធ្វើការវិភាគផ្លូវច្បាប់ជាក់ស្តែងលើការចោទប្រកាន់ពីបទបរិហារកេរ្តិ៍ និងផលប៉ះពាល់នៃការចាប់ខ្លួនពីសំណាក់ការប្រើការចោទប្រកាន់នោះ។ ថ្វីបើរដ្ឋាភិបាលបាននិយាយថាច្បាប់នេះនឹងត្រូវកែក្តី ជាការចាំបាច់ត្រូវមានការឃ្លាំមើលយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នពីសំណាក់អ្នកវិភាគច្បាប់ និងអង្គការសង្គមស៊ីវិលទាំងឡាយ។
- បង្កើតលេខាធិការដ្ឋានមួយសម្រាប់ចែករំលែកព័តិមានគ្នា។ អង្គការ ឬលេខាធិការដ្ឋានរបស់បណ្តុំអង្គការ ដែលទទួលការតែងតាំង អាចដើតួជាមូលដ្ឋាននៃព័តិមាន។
- តាមដានទូរទស្សន៍ និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយដទៃទៀត ។ ចំណុចនេះអាចឱ្យអង្គការទាំងឡាយសង្កេតមើល ថាតើព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនេះត្រូវគេពណ៌នាយ៉ាងដូចម្តេច និងដើម្បី ១- រាយការណ៍ពីអង្គហេតុបានច្បាស់លាស់ នូវអ្វីដែលប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនិយាយ និង ២- រៀបចំយុទ្ធនាការព័តិមានសំរាប់ឆ្លើយបំភ្លឺ ឬកែតម្រូវព័តិមានណាដែលអាចត្រូវបានគេផ្សព្វផ្សាយខុស។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ព្រឹត្តិការណ៍ទាំងឡាយដែលកើតឡើងក្រោយពេលចាប់ខ្លួននៅចុងឆ្នាំ ២០០៥ បាននាំមកនូវការវិវឌ្ឍជាវិជ្ជមានជាច្រើននៅក្នុងសង្គមស៊ីវិល។ ជនជាតិខ្មែរបានធ្វើការងារតាមវិធីថ្មីជាមួយសហគមន៍អន្តរជាតិ ហើយបណ្តាញជាប្រពៃណីត្រូវបានពង្រីក។

សេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ និងការជួបប្រជុំគ្នានៅប្រឈមនឹងគ្រោះថ្នាក់នៅឡើយនៅប្រទេសកម្ពុជា។ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៥ អាជ្ញាធរបានចាប់ផ្តើមប្រើច្បាប់បរិហារកេរ្តិ៍តាំងពីសម័យអ៊ុនតាក់ ដើម្បីចាប់ខ្លួនឥស្សរជនល្បីល្បាញមួយចំនួនដាក់ពន្ធនាគារ ដោយសារអ្នកទាំងនោះបានសម្តែងទស្សនៈរបស់ខ្លួន និងដោយសារបានអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកដទៃទៀតបានបញ្ចេញទស្សនៈរបស់គេ។ លើសពីនេះទៀត សកម្មជនដែលគេមិនស្គាល់ឈ្មោះ និងគ្មានឥទ្ធិពលជាច្រើននាក់នៅតាមខេត្ត ក៏ត្រូវបានគេចោទប្រកាន់ពីបទបរិហារកេរ្តិ៍ផងដែរ។ ទោះបីជារដ្ឋាភិបាលបានសន្យាពិនិត្យកែច្បាប់នោះក្តី ក៏បទបរិហារកេរ្តិ៍នៅតែជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនៅឡើយ។ នៅក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ថ្មី ស្តីពីការជួបប្រជុំជាសាធារណៈ ការតវ៉ា និងបាតុកម្មដែលគ្មានការគ្រោងទុក ត្រូវតែធ្វើឡើងនៅក្នុងទីកន្លែងកំណត់ដោយរដ្ឋាភិបាល ដោយមិនត្រូវមានអ្នកចូលរួមលើសពី ២០០ នាក់ និងមិនត្រូវមានរយៈពេលលើសពីបួនម៉ោងឡើយ។

ប្រឈមនឹងការកើនឡើងនូវការគំរាមកំហែងចំពោះសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ និងការជួបប្រជុំគ្នា ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរមានសិទ្ធិទាមទារឱ្យរដ្ឋាភិបាលរបស់ខ្លួនធ្វើតាមការប្តេជ្ញារបស់ខ្លួន ក្នុងការបើកចំហលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងដើម្បីក្លាយជាតួអង្គដូចអ្នកដទៃ នៅក្នុងកិរិតអន្តរជាតិ។